

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שני השעירים מצוותם שיהיו שוים

(ס"ב א') משנה: שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה (שניהם לבנים או שחורים או סחופים), ובקומה, ובדמים (במחיר), ובלקיחתן כאחד. ואף על פי שאין שוין, כשרין (בדיעבד). לקח אחד היום ואחד למחר (לאחר זמן), כשרין (בדיעבד).

(ס"ב ב') תניא נמי הכי גבי כבשי מצורע: "קח שְׁנֵי כְּבָשִׁים", מיעוט כבשים שניים. מה תלמוד לומר "שְׁנֵי"? שיהיו שניהן שוין. ומנין שאע"פ שאין שניהן שוין, כשירין? תלמוד לומר (פעמיים) "כְּבֶשֶׂת" "כְּבֶשֶׂת"¹, ריבה.

תניא נמי גבי מצורע כי האי גוונא: "צְפָרִים"², מיעוט צפרים שתיים. מה תלמוד לומר "שְׁתֵּי"? שיהיו שתיהן שוות. ומנין שאף על פי שאינן שוות כשרות? תלמוד לומר "צְפֹר" "צְפֹר"³, ריבה.

אי הכי, גבי תמידין נמי נימא: "כְּבָשִׁים", מיעוט כבשים שניים. מה תלמוד לומר "שְׁנַיִם"? שיהיו שניהן שוין. ומנין שאף על פי שאין שניהן שוין כשירין? תלמוד לומר "כְּבֶשֶׂת" "כְּבֶשֶׂת" ריבה, ולמצוה הכי נמי דבעינן (שיהו שניהן שוין, והלא לא שנינו זאת אצל תמידין)?

ההוא מיבעי ליה **לכדתניא**: (נאמר בקרבן תמיד) "שְׁנַיִם לַיּוֹם", כנגד היום (כנגד זריחת השמש). כיצד? תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית (של מזבח), על טבעת שניה. ושל בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שניה.

מוספין של שבת (שנאמר בהם "שְׁנֵי כְּבָשִׁים"⁴), ודאי צריכין (לכתחילה) שיהיו שניהן שוין.

שיטות הראשונים

שני שעירי יום הכיפורים מצוותן שיהיו שוין: כתב ריטב"א, שיש שפירשו, דהכא לאו שוין ממש בדקדוק⁵, אלא שיהיו דומין זה לזה דרך כלל, כל מה שאפשר, דבהא סגי לענין בעלי חיים. וכן נראה מרש"י, שפירש שיהיו שניהם שוין במראה לבנים או שחורים. וכן עיקר.⁶

מוספי שבת אי בעינן שיהיו שוין: לפי גירסת הגמרא, מוספין ודאי צריכין שיהיו שניהן שוין. וכתב רש"י שהוא למצוה. ודעת תוספות, דבמוספי שבת הוא לעיכובא.⁷ ורבינו חננאל גרס להיפך, וכתב, 'המוספין, ודאי לא כתב 'שְׁנֵי כְּבָשִׁים'

1. ויקרא, פר' מצורע, יד-יג: וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת לֶג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לְפָנֵי ה'. וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחֲטָאת...
2. ויקרא, פר' מצורע, יד: וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צְפָרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאַזָּב.
3. ויקרא, פר' מצורע, יד-ה: וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצֹּפֹר הָאֶחָת אֶל כְּלֵי חָרֶשׁ עַל מַיִם חַיִּים. אֶת הַצֹּפֹר הַחֲיָה יִקַּח אֹתָהּ...
4. ויקרא, פר' פינחס, כח:ט: וּבַיּוֹם הַשֶּׁבֶת שְׁנֵי כְּבָשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ.
5. וכמו שאמרנו בירושלמי, שאפילו בחטים אין חטה דומה לחברתה ממש. ריטב"א.
6. מקורות: ריטב"א (ד"ה שני).
7. והקשה רש"י עיכובא מנלן? ונראה לי משום דבתר דכתיב 'וביום השבת שני כבשים' כו' כתיב 'עולת שבת בשבתו', דהוי כמו שנה עליו הכתוב לעכב. תוספות (עיי"ש).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

אלא ללמד שהם שניים ולא ארבעה.⁸ וכן השמיט הרמב"ם דין זה במוספי שבת.⁸
כבשי מצורע: איתא בברייתא דלכתחילה בעינן שיהיו שניהן שוין. ובדיעבד, אע"פ שאין שניהן שוין, כשרין. **ורבינו חננאל** העתיקה. **והרמב"ם** השמיט הדין.⁹
ציפורי מצורע: כתב הרמב"ם, "ומצותן שיהיו שתייהן שוות במראה ובקומה ובדמים, ולקייחן כפחת; אף על פי שאין שוות או שלקח אחת מהן היום ואחת למחר - כשרות."¹⁰

שעירי יום הכיפורים ששחטם בחוץ

(ס"ב ב') **תנו רבנן:** שני שעירי יום הכיפורים (שמשלקחן הם קדושים, שהרי מתרומת הלשכה באו) ששחטן בחוץ (לעזרה), עד שלא הגריל עליהן חייב על שניהם (משום שחוטי חוץ). משהגריל עליהן חייב על של שם, ופטור על של עזאזל (דלא חזי להקריב בפנים).

עד שלא הגריל עליהם חייב על שניהם למאי חזו?

אמר רב חסדא: הואיל וראוי לשעיר הנעשה בחוץ.¹¹

ומאי שנא לשעיר הנעשה בפנים דלא, דמחוסר הגרלה, לשעיר הנעשה בחוץ נמי לא חזי, דמחוסרי עבודת היום!¹²

קסבר רב חסדא: אין מחוסר זמן לבו ביום.¹³

אמר רבינא: השתא דאמר רב חסדא מחוסר הגרלה כמחוסר מעשה דמי,¹⁴ הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: שלמים ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל, פסולין, שנאמר¹⁵ "וַיִּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד", בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול, שחטן בחוץ קודם שנפתחו דלתות ההיכל, פטור. מאי טעמא? מחוסר פתיחה, כמחוסר מעשה דמי.

⁸ ומשום דסבירא ליה כגירסת רבינו חננאל וכפירושו. 'ליקוטי הלכות' (זבח תודה, ד"ה מוספין). מקורות: תוספות (ס"ב ב', ד"ה מוספין).

⁹ ובאמת כן איתא גם בתורת כהנים, ובירושלמי. ולפלא על הרמב"ם שלא העתיקה להלכה. ליקוטי הלכות.

¹⁰ מקורות: רמב"ם (הל' טומאת צרעת יא, ח).

¹¹ כל אחד היה ראוי להקריבו לחטאת המוסף של יום הכפורים האמורה בפרשת פנחס. רש"י.

¹² דמחוסרי כל מעשה עבודת היום של מתן דמי פר ושעיר וחפינת הקטרת והקטרתה, הראויין ליקדם למוספין. רש"י.

¹³ לענין שעיר החיצון אין כאן חסרון מעשה בגופו, אלא חסרון זמן שעדיין לא הגיע זמן המוספין, וזמן הראוי לבו ביום, אין זה חסרון זמן. אבל הגרלה, אע"ג דלאו מעשה בגופן היא, דהא אמרן עליית גורל מתוך קלפי היא מעכבת, אבל הנחה אינה מעכבת, אפילו הכי הואיל ומצוה האמורה בהן היא, כמחוסר מעשה דמי. רש"י.

¹⁴ ואע"ג דלאו מעשה בגופן הוא, דאי לאו דחזו לשעיר המוסף לא היה מתחייב על שחיטתן בחוץ. רש"י.

¹⁵ ויקרא, פר' ויקרא, ג, ב.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

שני שעירי יוה"כ ששחטן בחוץ: כתב הרמב"ם "שני שעירי יום הכפורים ששחטן בחוץ: אם עד שלא התנדו עליהן - חייב כרת על שניהן, הואיל וראויין לבוא לפני יי לודוי; ואם אחר שהתנדו - פטור על המשתלח, שהרי אינו ראוי לבוא לפני יי." והשיגו הרמב"ד, שמוכח מדברי הגמרא¹⁶ שאפילו קודם שהתנדו, כיון שהגריל עליו הגורל לעזאזל, פטור עליו בחוץ, אף על פי שעתיד להתודות עליו, שאין ראוי לבא לפתח אהל מועד ויהא מיוחד לשם, אלא שיהא ראוי לזריקה ולהקטרה שנאמר לה'¹⁷.

שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות היכל: כתב הרמב"ם "שלמים ששחטן קדם שיפתחו דלתות ההיכל - פסולין, שנאמר: "פתח אהל מועד" - בזמן שפתוח. אפלו היו דלתותיו מוגפות - הרי זה כנעול; אבל הפרכת שעליו אינה פוסלת"¹⁸.

השוחט שלמים בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל: כתב הרמב"ם "השוחט שלמים בחוץ קדם שיפתחו דלתות ההיכל - פטור, שהרי הן מחסרין מעשה ואחר כך יהיו ראויין לקרב לפני יי, כמו שבארנו..."¹⁹.

¹⁶ ממה ששינונו בברייתא, עד שלא הגריל עליהם חייב על שניהם, ופירש רב חסדא הואיל וראויים לשעיר הנעשה בחוץ. משהגריל עליהם חייב על של שם ופטור על של עזאזל.

¹⁷ מקורות: רמב"ם וראב"ד (הל' מעשה הקרבנות יח,יא).

¹⁸ מקורות: רמב"ם (הל' מעשה הקרבנות ה,ה).

¹⁹ מקורות: רמב"ם (הל' מעשה הקרבנות יח,יב).